

Parlamentaarased uudised

PIRET VIJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2015. aasta novembrist 2016. aasta aprilli alguseni. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

AFGANISTAN. Märtsis rünnati Afganistani uut parlamendihoonet istungi ajal rakettidega. Kavas oli kuulata julgeolekuametnike ettekannet olukorrast riigis. Üks Talibani raketidest tabas hoonet, kuid suuremat kahju see ei tekitanud ja vigastatuid polnud. Alles kolm kuud tagasi avatud suurejoonelise hoone ehitamist rahastas mh India, sõpruse ja koostöö märgiks mõeldud projekt sai alguse 2007. aastal. Hoone maksumuseks kujunes 90 miljonit dollarit.

Reuters, 28.03.2016, „Taliban rockets hit Afghan parliament compound, no one reported hurt”. – <http://goo.gl/f84DTZ>

The Times of India, 28.03.2016, „Rockets fired at Afghanistan parliament”. – <http://goo.gl/RzMBRr>

ALBAANIA. Detsembris võttis parlament haruldaselt üksmeelselt vastu seaduse,

millega muudeti põhiseadust ja keelustati raskete kuritegude eest karistatud isikute valimine või määramine poliitilistele ja avaliku sektori ametikohtadele. Kergemate kuritegude eest süüdimõistetutele kehtestati eri pikkusega keeluperioodid. 131 liiget 140st toetas seaduse vastuvõtmist ning president allkirjastas selle kohe. Veebruaris nõudis opositsioon juba seaduse täiendamist, sest parlamenti naasis uurimise all olev koalitsiooni parlamendiliige Armando Prenga, kes 2015. aasta septembris avas tüli käigus tule ja haavas oma vastast. Opositsioon loopis peaministri pihta mune ning ähvardas parlamendi tööd boikoteerida. EL ootab kandidaatriigilt kohtusüsteemi reformide elluviimist, eelistatult poliitiliste jõudude kokkuleppel. Opositsiooni ja koalitsiooni suhted on aga keerulised, detsembris toimusid opositsiooni üleskutsel massimeeleavaldused, kus nõuti valitsuse tagasiastumist.

Balkan Insight, 17.12.2015, „Albania opposition stages new anti-Rama protest”. – <http://goo.gl/RFdZ6F>

Balkan Insight, 18.12.2015, „Albania parliament bans criminals from politics”. – <http://goo.gl/Ap4KNS>

Balkan Insight, 26.02.2016, „Albania opposition to boycott parliament over 'criminal' MPs”. – <http://goo.gl/OJO5Xi>

Parlament võttis 101 poolthäälega vastu kümneaastase metsaraiekeelu. Metsa ei või langetada tööstuslikul eesmärgil ega ekspordiks, ainult kohalikele omavalitsustele on see lubatud küttepuidu tegemise eesmärgil. Rikkujaid võib oodata 10 aasta pikkune vanglakaristus. Albaanias on metsaga kaetud ala pidevalt vähenenud,

metsade hävimist peetakse ilveste väljasuremise ning ka viimaste aastate suurte tulvade põhjuseks.

Balkan Insight, 01.12.2015, „Albania bans logging to save forests”. – <http://goo.gl/NchfGo>

EOS, 22.02.2016, „Albania: 10-year moratorium banning logging in all forests and the export of timber”. – <http://goo.gl/NC6hg>

ALŽEERIA. Veebruaris kiitis parlament 499 häälega heaks põhiseaduse muudatused. Vastu oli kaks liiget. Muu hulgas taastati presidendi kahe ametiaja piirang, mis kaotati 2008. aastal, et Abdelaziz Bouteflika saaks 2009. a kolmandat ja 2014. a neljandat korda kandideerida. Presidendil on edaspidi kohustus nimetada peaminister parlamendi suurima partei liikmete hulgas. Luuakse sõltumatu valimiskomisjon, uus luureteenistus ning tunnustatakse naiste ja noorte rolli ühiskonnas. Rõhutatakse ka kogunemis- ja pressivabadust. Riigis kardetakse, et pärast 79aastase presidendi ametiaja lõppu võib olukord kujuneda ebastabiilseks.

ERR Uudised, 07.02.2016, „Alžeeria parlament kiitis põhiseadusmuudatused heaks”. – <http://goo.gl/9OIFtq>

Algeria Press Service, 07.03.2016, „Amended constitution published in Official Journal”. – <http://goo.gl/rUjB8k>

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Novembris pikendas Kongress keeldu Guantánamos hoitavate vangide USAsse ületoomiseks. President Barack Obama on korduvalt lubanud oma ametiajal vangilaagri sulgeda, kuid vabariiklaste kontrolli all olev Kongress on keelanud valitsusel kinnipeetavaid USA territooriumile tuua. Esindajatekoda kiitis eelnõu heaks 370 poolthäälega (vastu oli 58). Nädal hiljem toetas ka Senat ülekaalukalt keelu pikendamist sisaldavat 2016. aasta kaitse-eelarve muudetud eelnõud, mille esimesele versioonile president veto pani.

Veebruaris esitas president seadusandjatele kava vangilaagri sulgemiseks. Plaani kohaselt pakutakse 30–60 ohtliku Guantánamo vangi üleviimiseks välja 13 võimalikku USA kinnipidamiskohta, mille

asukohta ei täpsustata. Vabariiklased, nende hulgas Esindajatekoja spiiker Paul Ryan ja mitu presidendikandidaati, väljendasid oma kindlat vastuseisu.

The Guardian, 10.11.2015, „Senate passes legislation barring transfer of Guantánamo prisoners to US”. – <http://goo.gl/15a5eh>

Bloomberg, 23.02.2016, „Obama's Guantánamo closing plan rebuffed by Republicans”. – <http://goo.gl/odURVb>

Novembris andis Esindajatekoda heakskiidu eelnõule, millega sooviti peatada Süüria põgenike vastuvõtmise programm. Vabariiklaste esitatud eelnõu, mis nägi ette rangemaid julgeolekunõudeid Iraagi ja Süüria põgenike selekteerimisprotsessis, kogus Esindajatekojas 287 poolt- ja 130 vastuhäält, eelnõu toetas ka terve hulk demokraate. Senatis aga ei saanud eelnõu edasiseks menetlemiseks vajalikku toetust. Valitsuse ümberasustamisprogrammi vastu on sõna võtnud paljude USA osariikide kubernerid.

AFP-BNS, 19.11.2015, „USA Esindajatekoda toetas põgenike vastuvõtuprogrammi peatamist”;

Reuters, 20.01.2016, „Senate Democrats block Syria refugee bill”. – <http://goo.gl/izft11>

Detsembris kiitsid Kongressi mõlemad kodjad heaks föderaalculutuste 1,1 triljoni dollari suuruse eelarve. Muu hulgas jõudis Esindajatekoda kompromissile ka viisapiirangutes. Isikud, kes pärast 1. märtsi 2011 on reisinud Iraaki, Süüriasse, Iraani või Sudaani või kellel on nende riikide topeltkodakondsus, peavad nüüdsest USAsse sisenemiseks taotlema viisat. Riike kutsutakse ka üles jagama rohkem luureandmeid terroristide ja kurjategijate kohta. Viisavabadusprogrammi on kaasatud 38 (neist 30 Euroopa) riiki, seadusemuudatus kutsus esile Iraani ja Euroopa Liidu esindajate pahameele.

AFP-BNS, 09.12.2015, „USA Esindajatekoda toetas viisavaiba riikipääsu piiranguid”;

AFP-BNS, 15.12.2015, „EL hoiatas Ühendriike viisapiirangute eest”;

AFP-BNS, 18.12.2015, „USA Kongress kiitis heaks 2016. aasta föderaalculutuste eelarve”;

Politico, 23.12.2015, „Visa rules put Obama in a vise”. – <http://goo.gl/h1jMxb>

Jaanuaris õnnestus vabariiklastel 63. katsel saata president Barack Obama lauale esimest korda seaduseelnõu tervishoiureformi tühistamiseks. Esindajatekojas sai seaduseelnõu 240 poolt- ja 181 vastuhäält, eelnõu toetas ka üks demokraat. Ootuspäraselt pani president sellele veto. Veebruaris korraldati Esindajatekojas hääletus veto tühistamiseks, kuid 241 poolt- ja 186 vastuhäält ei taganud vajalikku kahekolmandikulist enamust. Vabariiklased on lubanud sel aastal välja töötada tervishoiureformi alternatiivse kava.

AFP-BNS, 07.01.2016, „USA Kongress saatis presidendile Obamacare'i tühistamise seaduse“;

USA Today, 03.02.2016, „House fails to override president's veto of Obamacare repeal“. – <http://goo.gl/wZdP9L>

ARGENTINA. Senat kiitis pärast 13 tundi väldanud debatte 54 poolthäälega 16 vastu heaks kokkuleppe, mille kohaselt riik tasub kreditoridele üle 4 miljardi dollari ulatuses võlgu, et lõpetada aastatepikkused kohtuvaidlused ja finantsisolatsioon. Alamkoda kiitis selle juba varem heaks. 2001. aastal muutus Argentina ligi 100 miljardi dollari suuruse võla tõttu maksejõuetuks, 90 protsenti kreditoridest nõustusid enamuse võlakirjade väärtusest maha kandma, kuid USA mõned riskifondid nõudsid võlga tagasi täies mahus. Otsuse vastuvõtt on poliitiline võit eelmise aasta detsembris ametisse asunud presidendile Mauricio Macrile, kes on lubanud majandust elavdada.

Deutsche Welle, 31.03.2016, „Argentina approves historic agreement to pay US creditors“. – <http://goo.gl/OLqDEI>

ASERBAIDŽAAN. Novembri alguses toimunud parlamendivalimised võitis valitsuspartei, president Ilham Alijevi Uus Aserbaidžaan sai 125kohalises parlamendis 71 kohta. Opositsiooniline Demokraatlike Jõudude Rahvuskogu boikoteeris valimisi. Alates Ilham Alijevi võimuletulekust 2003. aastal pole rahvusvahelised vaatlejad tunnistanud vabaks ja õiglaseks ühtki

Aserbaidžaan valimistest. Valimisaktiivsus oli 55,7 protsenti.

AFP-BNS, 02.11.2015, „Aserbaidžaan president tugevdas parlamendivalimistega oma võimu“.

Detsembris muutis parlament kodakondsuse seadust, sätestades, et riigi kodakondsuse kaotavad terroristid ja isikud, kes soovivad vägivalla abil riigi põhiseaduslikku korda muuta ning usuäärmuslased või välisriigis usuhariduse kättevarjus sõjalistes tegevustes osalejad. Parlament võttis vastu ka usuäärmuslusega võitlemise seaduse ning täiendas politsei-seadust, muu hulgas anti politseinikele õigus kasutada terrorismiaktide ärahoidmiseks ja religioosse ekstremismiga võitlemiseks tulirelvi.

Trend News Agency, 04.12.2015, „Azerbaijanis engaged in terrorist activity to lose citizenship“. – <http://goo.gl/fLnF59>

Vestnik Kavkaza, 04.12.2015, „Azerbaijani policemen allowed to use weapons in fight against terrorism“. – <http://goo.gl/Vxs79p>

AUSTRALIA. Detsembris kiitis parlament heaks kodakondsuse seaduse muudatused, mille alusel saab võtta Austraalia kodakondsuse topeltkodakondsetelt, kes on süüdi mõistetud terrorismiga seotud kuriteos ja mõistetud vangi vähemalt kuueks aastaks või võidelnud keelustatud rühmituse ridades välismaal. Lisaks takistatakse topeltkodakondsusega terroristide naasmist Austraaliasse. Automaatselt kaotavad kodakondsuse välismaal terroristlikes gruppides võitlejad.

Deutsche Welle, 04.12.2015, „Australia passes law to strip terrorists of citizenship“. – <http://goo.gl/FF8KVZ>

BIRMA. Novembris toimunud parlamendivalimistel võitis mõlemas kojas enamuse opositsioonijuhi Aung San Suu Kyi partei Rahvuslik Demokraatialiiga (NLD). Alamkojas sai NLD 255 kohta ning ülemkojas 135 kohta (veerand 440-liikmelises alamkojas ja 224-liikmelises ülemkojas on reserveeritud sõjaväe esindajatele). Seni võimul olnud, sõjaväge

toetav Solidaarsus- ja Arengupartei sai alamkojas 30 kohta (eelmises koosseisus 259) ning ülemkojas 12 (enne 129). Parlamendi alamkotta pääses 11 parteid ja üks sõltumatu kandidaat, ülemkotta 9 parteid ja kaks sõltumatut kandidaati. Märtsis valis parlament kahe koja ühisistungil 360 häällega presidentiks Suu Kyi lähedase kaasvõitleja Htin Kyawi, kellest saab poole sajandi jooksul riigi esimene tsiviilisikust president.

BBC News, 03.12.2015, „Myanmar's 2015 landmark elections explained”. – <http://goo.gl/GRRSK3>

ERR Uudised, 15.03.2016, „Birma parlament valis presidentiks Suu Kyi lähikondlase”. – <http://goo.gl/7QdcrE>

Inter-Parliamentary Union, „Myanmar”. – <http://goo.gl/vrwlwX>

BULGAARIA. Veebruaris andis parlament sõjaväele suuremad volitused riigipiiri valvamiseks. Kõik istungist osa võtnud 137 parlamendiliiget toetasid sõjaväe volituste suurendamist rahuajal. Seni võis sõjavägi pakkuda piirivalvuritele üksnes tehnilist ja logistilist tuge, edaspidi võivad sõjaväelased kriisiolukordades koos piiripolitseiga patrullida ja takistada illegaalset piiriületust. Bulgaaria-Türgi piirile ehitatakse 130 kilomeetri pikkust okastraataeda. Suurbritannia valitsus on lubanud Bulgaaria piirivalvele illegaalse piiriületusega võitlemiseks annetada 40 Land Roveri sõjaväeautot.

Balkan Insight, 19.02.2016, „Bulgarian army to help guard border against migrants”. – <http://goo.gl/TPVnir>

Novinite, 25.02.2016, „Bulgarian MPs unanimously approve deployment of army to border”. – <http://goo.gl/9qAvFK>

The Guardian, 09.03.2016, „Britain to send Land Rovers to Bulgaria to help police borders”, – <http://goo.gl/yYnoEs>

ECUADOR. Venezuela ja Nicaragua eeskuju järgides tühistas Kongress presidendi ametiaegade piirangu. Muudatus jõustub 2021. aastast. Pärast üheksa tundi kestnud debatte hääletas põhiseaduse muutmise poolt 100, vastu oli kaheksa seadusandjat. Põhiseaduses tehti 16 muudatust. Põhiseadust saab Ecuadoris muuta kas referendumil või eelnõu kahel korral

aastase vahega Kongressis vastu võttes. Pealinnas toimunud massimeeleavaldusel toetati opositsiooni nõuet muudatused referendumile panna. Kuigi seadus ei võimalda president Rafael Correal taotleda tagasivalimist 2017. aastal, võib ta kandideerida 2021. aastal. Kriitikute sõnul tugevdavad muudatused ka valitsuse kontrolli meedia üle ja sõjaväe mõjujõudu.

The Guardian, 04.12.2015, „Protests in Ecuador as lawmakers approve unlimited presidential terms”. – <http://goo.gl/9vfk2>

EGIPTUS. Jaanuaris tuli üle mitme aasta jälle kokku parlament, selle 596 saadiku hulgas on ülekaalus president Abdel Fattah al-Sisi poolehoidjad. Lisaks 351 sõltumatule liikmele on parlamendis 19 partei esindajad, naise on 89. Oktoobris ja detsembris valitud parlament on esimene pärast islamistist presidendi Mohamed Morsi kukutamist 2013. aastal. Sisulist parlamenditööd pole toimunud 2012. aastast. Mõne analüütiku hinnangul ei hakka parlament ilma suurima opositsioonirühmituse Moslemivennaskonnata tegelema sisulise tööga, vaid toimib valitsuse otsuste kinnitajana. Valimisaktiivsus oli esimeses voorus 28,3 protsenti ja teises 29,8.

Deutsche Welle, 17.12.2015, „Egypt's parliamentary polls peter out”. – <http://goo.gl/0ZkR6g>

AP-BNS, 10.01.2016, „Egiptuse uus parlament pidas avaistungit”

Inter-Parliamentary Union, „Egypt”. – <http://goo.gl/V4FuaB>

GAMBIA. Pärast seda kui president Yahya Jammeh oli naiste ümberlõikamise kombe hukka mõistnud, keelustas parlament selle ning kehtestas karistused keelu rikkujatele. Seaduse alusel võib naiste ümberlõikamisega tegelevat isikut oodata kuni kolmeaastane vanglakaristus või kuni 50 000 Gambia dalasi (1139 euro) suurune rahaträhv. Ühenduse 28 Too Many andmeil oli 2010. aastal 76 protsenti Gambia 15–49aastastest tüdrukutest ja naistest ümber lõigatud.

Jurist, 02.01.2016, „Gambia parliament bans female genital mutilation”. – <http://goo.gl/PjKU7z>

HIINA. Eelmise aasta lõpul kinnitas Rahvakongress kommunistliku partei otsuse loobuda 1980. aastatest kehtinud ühe lapse poliitikast. Pereplaneerimise seaduse muudatused annavad teise lapse saamise õiguse kõigile soovijatele, s.o umbes 90 miljonile naisele, enne tehti erandeid ligi 50 miljonile naisele. Hiinas sündis 2014. aastal 17 miljonit last, perepoliitika liberaliseerimine võib lisada mitu miljonit sündi aastas.

BBC News, 29.10.2015, „China to end one-child policy and allow two”. – <http://goo.gl/FUm5N3>

National People's Congress of the PRC, 28.12.2015, „Chinese bid farewell to one-child policy with law amended”. – <http://goo.gl/xAFOPo>

Rahvakongress kiitis heaks riigi esimese terrorismivastase seaduse, mille koostamisel võeti väidetavalt eeskujuks Euroopa ja USA vastav seadusandlus. Inimõiguslastele ja välisriikide valitsustele tekitab muret seaduse mõju telekommunikatsioonifirmadele ja internetiteenuse pakujatele ning sõnavabadusele. Mahukas seadus koosneb 97 paragrahvist, millega määratletakse terrorismi mõiste, kohustatakse telekommunikatsioonifirmasid jälitustegevuses tehnoloogilist abi pakkuma, piiratakse terroriaktide ja valitsuse vastumeetmete kajastamist, julgustatakse rohujuuretasandil võitlust terrorismi vastu jne.

National People's Congress of the PRC, 28.12.2015, „Provisions of China's counterterrorism bill inspired by foreign laws: official”. – <http://goo.gl/nEc2UT>

The Diplomat, 23.01.2016, „China's comprehensive counter-terrorism law”. – <http://goo.gl/8NVOUE>

HISPAANIA. Detsembris toimunud üldvalimised võitis küll Rahvapartei, kuid kaotas 350-liikmelises alamkojas enamuse. Nüüd on parteil senise 186 asemel 123 kohta (Senatis 124). Sotsialistid võitsid alamkojas 90 kohta. Valimised tegid lõpu kaheparteisüsteemile, sest parlamendis said arvestatava hulga kohti ka vasakäärmuslik Podemos ja liberaalne Ciudadanos. Rahvapartei liider Mariano Rajoy loobus valitsuse moodustamisest. Märtsis ei andnud parlament heakskiitu sotsialistide

liidri Pedro Sáncheze valitsuskabinetile. Kui valitsust moodustada ei õnnestu, korraldatakse uued valimised.

Postimees, 02.03.2016, „Hispaania parlament ei toetanud uut valitsust”. – <http://goo.gl/SqMa3Y>

Deutsche Welle, 04.03.2016, „Spanish Socialists fail second leadership bid”. – <http://goo.gl/fyfjbt>

Inter-Parliamentary Union, „Spain”. – <http://goo.gl/lbEFHp>

HOLLAND. Immigratsiooni- ja islami-vastase Vabaduspartei juht Geert Wilders valiti teleküsitluses Hollandi aasta poliitikuks. Rahvusringhäälingu saates EenVandaag korraldatud küsitluses osales 37 000 inimest ning Wildersit toetas neist 25 protsenti. 2004. aastast korraldatud küsitluse on Wilders võitnud juba kolmel korral. Riiki saabus 2015. aastal rekordiline hulk varjupaigataotlejaid, novembri keskpaigaks esitasid asüülitaotluse umbes 54 000 inimest.

AFP-BNS, 14.12.2015, „Vabaduspartei juht Geert Wilders valiti Hollandis aasta poliitikuks”; Euronews, 14.12.2015, „Geert Wilders scoops politician award for third time”. – <http://goo.gl/OsUT2e>

HORVAATIA. 151-kohalise parlamendi valimistel sai suurima toetuse (59 kohta) opositsiooniline konservatiivne Patriootlik Koalitsioon eesotsas Horvaatia Demokraatliku Liiduga (HDZ). Valimisliit Horvaatia Kasvab, kuhu kuulub ka senine valitsuspartei Sotsiaaldemokraatlik Partei (SDP), jäi 56 kohaga teiseks. Valimisdebatt keskendus tööhõivele, majandusele ja migratsiooniga seotud küsimustele, konservatiivid lubasid migratsiooni ohjeldamisel rakendada otsustavamaid meetmeid. Valimisaktiivsus oli 60,8 protsenti. Jaanuaris kiitis parlament heaks HDZi ja partei Most (Sild) peaministri kandidaadi Tihomir Oreškovići valitsuse. Orešković on pärast 1991. aastat esimene valitsusjuht, kes pole ei HDZ ega SDP ridadest.

ERR Uudised, 09.11.2015, „Horvaatia parlamendivalimised võitis Patriootlik Koalitsioon”. – <http://goo.gl/n44HjY>

EurActiv.com, 25.01.2016, „Croatian government sworn in two months after inconclusive election”. – <https://goo.gl/kjWwuq>

IIRIMAA. Veebruaris toimunud 158-kohalise alamkoja valimistel karistasid valijad kokkuhoiupoliitika eest parementsentristlikku koalitsiooni kuulunud Fine Gaeli (50 kohta senise 76 asemel) ja Tööparteid (7 kohta senise 37 asemel). Fianna Fáil sai 44 kohta (seni 20), Sinn Féin 23 (seni 14), sõltumatud 17 (seni 15) kohta. Valijad eelistasid sõltumatuid poliitikuks, kabinusvastaseid ühendusi ja väikeparteid, selget võitjat polnud, mis teeb koalitsiooni moodustamise keeruliseks ning suurendab kordusvalimiste ohtu.

AFP-BNS, 02.03.2016, „Iiri, Portugali ja Hispaania valijad näitasid vastuseisu kabinusele“;

Inter-Parliamentary Union, „Ireland“. – <http://goo.gl/ungHZv>

IISRAEL. Knesseti hariduse, kultuuri- ja spordikomisjon arutas haridusministri otsust keelustada koolides Dorit Rabiniani juudi ja araablase armastusest jutustav romaan. Pärast avalikkuse pahameeleavaldusi lubas ministeerium romaani käsitleda süvaõppega kirjandusklassides, kuid mitte tavaõppes. Komisjoni esimehe Yakov Margi sõnul pole vaja vabandada katse pärast juudi rahvust assimilatsiooni eest kaitsta, kuid antud juhul pole põhjendused raamatu keelustamiseks asjakohased.

The Kneset, 07.01.2016, „Education Committee chairman on disqualification of novel about Jewish-Palestinian romance: “Assimilation is a strategic threat““. – <http://goo.gl/J2yI45>

Knesset kiitis heaks seaduse, mis laiendab politsei volitusi ning lubab kohtades, kus suurema tõenäosusega esineb vägivaldtegevusi, nagu näiteks baarides, inimesi relvade leidmiseks peatada ja läbi otsida ka ilma otsese põhjusega. Seadus sai 39 poolt- ja 31 vastuhäält. Kriitikute sõnul võimaldab see politseil araablasi ja vähemusi rassiliselt profileerida. Varem võis politsei läbi otsida vaid isikuid, keda kahtlustati relva kaasaskandmises.

The Kneset, 02.02.2016, „Kneset passes “stop-and-frisk law““. – <http://goo.gl/hufCk8>

Kolm Knesseti araablasest liiget, Basel Ghattas, Jamal Zahalka ja Hanin Zoabi,

kohtusid Iisraelis rünnakute sooritamisel hukkunud palestiinlaste sugulastega, et arutada ründajate surnukehade perekondadele välja andmise võimalusi. Iisrael ei anna mõnikord palestiinlastest ründajate surnukehi välja, et vältida matuse kujunemist poliitiliseks meelevalduseks. Knesseti eetikakomisjon peatas kohtumisel osalenud parlamendiliikmete õigused osaliselt, kahest nelja kuuni. 2014. aastal nimetas Hanin Zoabi araablastest politseinikke reeturiteks, mille eest ta mõisteti süüdi ametiisikute solvamises.

AFP-BNS, 05.02.2016, „Iisraelis sarjatakse ründajate perekondadega kohtunud saadikuid“;

The Kneset, 08.02.2016, „Ethics Committee suspends MKs Zoabi, Ghattas and Zahalka from plenary sittings and committee debates due to meeting with terrorists’ families“. – <http://goo.gl/3bYTLp>

The Jewish Voice, 10.02.2016, „Arab MK Hanin Zoabi convicted and fined for calling arab policemen “traitors““. – <http://goo.gl/IGErGH>

Knesset otsustas muuta lipu, embleemi ja riigihümni seadust ning lisada sinna riigi nime ametliku kuju – Iisraeli Riik. Kuigi riigi nimi on just sel kombel kasutuses, polnud seda siiani sätestatud.

The Kneset, 08.03.2016, „Kneset passes law establishing the country’s name as the “State of Israel““. – <http://goo.gl/GY7ias>

INDIA. Detsembris kiitis ülemkoda heaks seadusemuudatused, mille kohaselt mõistetakse 16–18aastaste noorukite üle kohut täisealistega võrdsetel alustel, kui tegu on raskete isikuvastaste kuritegudega nagu vägistamine, happerünnak või tapmine. Seni võis alaealisi karistada maksimaalselt kolmeaastase vabaduskaotusega. Parlamendi alamkoda kiitis seadusemuudatused heaks juba mais.

ERR Uudised, 22.12.2015, „Delhi grupivägistamise järelkaja: Indias hakatakse alaealisi kurjategijaid karmimalt karistama“. – <http://goo.gl/UcCT7f>

The Times of India, 16.01.2016, „Juvenile Justice Act comes into force“. – <http://goo.gl/R6i5NM>

IRAAN. Novembris otsustas parlament, et islamivabariik ei loobu vaatamata sõlmitud tuumalepingule loosungist „Surm Ameerikale“. Lööklause kasutamise

jätkamist toetasid 192 saadikut. Seda hüütakse reedestel palvustel mošeedes ja meelevaldustel.

AFP-BNS, 02.11.2015, „Parlament: Iraan ei loobu loosungist „Surm Ameerikale!““.

KOSOVO. Opositsioon on poliitilises kriisis oleva riigi parlamendi töö peaaegu halvanud, taotledes valitsuse taganemist Kosovo serblastele rohkem võimu andvast leppes Serbia ja piirimärkimis- lepingust Montenegroga. Korduvalt on parlamendis käiku lastud pisargaas, mitu opositsiooniliiget on vahi alla võetud. Valitsuse tagasiastumist ja ennetähtaeg- seid valimisi nõudvad protestijad on ka tänavatel, sest paljud pole rahul korrupt- siooni, 40 protsendini ulatuva tööpuuduse ning eriti ELi nõudmisel sõlmitud Serbia leppega, mille vastu on kogutud üle 200 000 allkirja.

Veebruaris õnnestus parlamendil kolmandas voorus 71 häälega presidendiks valida Hashim Thaçi. Ka presidendiva- limiste käigus kasutasid opositsioonipoliiti- kud pisargaasi. Kritikute sõnul pole Thaçi isik, kes suudab rahvast ühendada.

AFP-BNS, 24.11.2015, „Kosovo opositsioon andis presi- dendile petitsiooni 200 000 allkirjaga“;

Balkan Insight, 09.12.2015, „Violence ‘may be only solution in Kosovo’, expert“ - <http://goo.gl/Llqpuw>

Balkan Insight, 23.02.2016, „Kosovo opposition bed down in tent protest“ - <http://goo.gl/tNyRFT>

AFP-BNS, 26.02.2016, „Kosovo presidendiks sai välisminis- ter Hashim Thaçi“.

KREEKA. Parlamendi 2016. aasta eelarvet hääletades sidusid parlamendiliikmed oma palgad lahti kohtunike omast, millega need on olid seotud 1975. aastast ning nõustusid endi palku 10 protsendi võrra vähendama. Parlamendiliikmete brutopalk väheneb sel aastal 5700 eurolt 5130 eurole.

Kathimerini English Edition, 18.11.2015, „MPs approve cut to wages“ - <http://goo.gl/3u0l55>

Detsembris kiitis parlament 194 poolt- ja 55 vastuhäälega heaks samasooliste paaride tsiviilpartnerluse seaduse. Valitsuse eelnõu poolt hääletasid ka

opositsiooni liikmed. Seadus lahendab samasooliste paaride vara jagamise ja pärandiprobleemid, kuid ei luba neil abielluda ega lapsendada. Õigeusu kiriku tugeva mõju all olevas riigis ei tulnud otsus kergelt, seda sobib illustreerima fakt, et partei PASOK parlamendiliige Dimitrios Konstantopoulos palus hiljem oma poolthääle eest Jumalalt andeks.

Kathimerini English Edition, 22.12.2015, „Greek Parliament approves law on same-sex civil partnerships“ - <http://goo.gl/jDRLgh>

Kathimerini English Edition, 27.01.2016, „Greek MP seeks God’s forgiveness for backing cohabitation pact, reports say“ - <http://goo.gl/HCUQ7u>

Eelmise aasta lõpul nõustus parlament ühe osaga Euroopa Komisjoni, Euroopa Keskpanka ja IMFiga sõlmitud kolmanda abipaketi rakendamiseks vajalikest plaanidest, mis hõlmasid näiteks elektrivõrgu operaatorfirma ADMIE 49 protsendi aktsiate oksjonile panekut. Seda toetasid kõik 153 koalitsiooniliiget, kõik opositsiooniparteid olid vastu, kava sai 138 vastuhäält.

Suurt vastuseisu on põhjustanud kavandatav pensionisüsteemi reform. Kreeka peab kolmanda abipaketi ühe tingi- musena vähendama kulutusi pensionitele 1,8 miljardit eurot. Parlamendiarutelul toodi välja, et üle 3000 euro suurust pensioni saab 0,09 protsenti kreeklastest. Põllumehed, kelle makse kavatsetakse tõsta ning kütusesoodustusi kärpida, blo- keerisid rohkem kui kuu vältel maanteid, parlamendi ees on piketeerinud nii juristid kui ka lihttöölised. Teesulgude tõttu palus Bulgaaria parlament Euroopa Komisjoni alustada Kreeka suhtes menetlust seoses kaupade vaba liikumist käsitlevate ELi seaduste rikkumisega.

Kathimerini English Edition, 15.12.2015, „Full support for multi-bill from gov’t lawmakers“ - <http://goo.gl/EBw1z4>

Kathimerini English Edition, 13.01.2016, „Greek pen- sioners on more than 3,000 euros/month total 0.09 pct“ - <http://goo.gl/qzqj6G>

Kathimerini English Edition, 13.02.2016, „Fresh protests in Athens over pension reforms“ - <http://goo.gl/QGkemt>

AFP-BNS, 19.02.2016, „Bulgaaria veokijuhid tõkestasid Kreeka piiri“

Kathimerini English Edition, 01.03.2016, „Greek farmers end road blockades over pension reform ahead of bailout talks”. – <http://goo.gl/9Wx1Dt>

LEEDU. Novembris kiitis Seim heaks võimaluse paigutada Leetu põgenikke teistest Euroopa liikmesriikidest või kolmandatest riikidest. Vajalikku seadusmuudatust toetas 66 seimiliiget, vastu hääletas kaheksa. Põgenike ümberpaigutamise otsuse langetab valitsus ja seejärel otsustab migratsiooniamet iga juhtumi puhul eraldi. Leedu on lubanud vastu võtta 1105 põgenikku Süüriast, Iraagist ja Eritreast.

Seimas of the Republic of Lithuania, 26.11.2015, „Seimas adopts amendments to the Law on the Legal Status of Aliens to improve the procedure for granting asylum”. – <http://goo.gl/0sWuvz>

Detsembris võttis Seim 59 poolthäälega vastu haridusseaduse muudatused, mis teevad koolieelse hariduse kohustuslikuks. Vastu anti 9 häält. Vastavalt seadusele on vanemad kohustatud 5–6aastase lapse alusharidust andvasse lasteasutusse panema alates 2016. aasta septembrist.

Seimas of the Republic of Lithuania, 22.12.2015, „Seimas legitimates compulsory pre-school education”. – <http://goo.gl/JpfXTe>

Seim kiitis 86 poolthäälega heaks kodakondsuse seaduse muudatused, mis lubavad leedulastel, kel on riigi ees erilisi teeneid, säilitada Leedu kodakondsuse ka pärast teise riigi kodakondsuse saamist. Algatus tuli president Dalia Grybauskaitelt. Seni kehtis topeltkodakondsuse võimalus ainult teise riigi kodanikele, kes teenete eest omandasid Leedu kodakondsuse. Vastava otsuse langetab president.

Kuu aega varem toetas Seim ka seadusemuudatust, mis lubab välismaal sündinud lastel täisealiseks saades Leedu kodakondsuse alles jätta. Konstitutsioonikohus leiab, et topeltkodakondsuse sätte muutmine nõuab põhiseaduse muutmist, mida aga saab teha üksnes referendumil.

BNS, 19.11.2015, „Välismaal sündinud lapsed võivad Leedu kodakondsuse alles jätta”;

Seimas of the Republic of Lithuania, 22.12.2015, „Citizens with outstanding merits to the Lithuanian state will be able to enjoy dual citizenship”. – <http://goo.gl/BCBcuU>

LIIBANON. Poliitilises ummikseisus olevas riigis pole 2005. aastast saadik eelarvet kinnitatud ning parlament on ligi kahe aasta vältel tulemusteta proovinud juba 37 korral presidenti valida, sest poliitiliste jõudude erimeelsuste tõttu pole vajalikku kvoorumit kokku saadud. Liibanoni presidendi Michel Sleimani volitused lõppesid mais 2014. Novembris õnnestus parlamendil esimest korda aasta jooksul vastu võtta rahvusvahelise abi saamiseks vajalikud seadused. Rahvusvahelised organisatsioonid, nt Maailmapank on hoiatanud, et selline olukord takistab riigi arengut ja ohustab julgeolekut. Kardetakse ka naaberriigist vägivaldalla levimist, nõrga infrastruktuuriga Liibanon annab peavarju arvukatele Süüria põgenikele, registreeritud on neid üle miljoni.

Reuters, 12.11.2015, „Lebanon's paralysed parliament tackles finance at first session in a year”. – <http://goo.gl/pLZpTy>

The Daily Star, 23.03.2016, „Presidential election session adjourned until April 18”. – <http://goo.gl/6upXNq>

Reuters, 25.03.2016, „World Bank warns Lebanon of dangers of political paralysis”. – <http://goo.gl/1qNXve>

LIIBÜA. Eelmise aasta lõpul allkirjastasid Liibüa rivaalitsevate parlamentide liikmed, kohaliku tasandi juhid ja kodanikuühiskonna liidrid ÜRO vahendusel Marokos kokkuleppe ühtsusvalitsuse moodustamiseks. Kahe esinduskogu täielikku toetust pole aga leppele õnnestunud saada. Kokku lepiti kahe aasta pikkuse üleminekuperioodi ajaks valitsuse ja presidendinõukogu loomises. Jaanuaris lükkas rahvusvaheliselt tunnustatud parlament valitsuse koosseisu tagasi, kuna esialgne kabinet oli liiga suur (32 liiget). Veebruaris teatasid 100 liiget, et toetavad muudetud koosseisuga ühtsusvalitsust, kuid neid takistati hääletamast ning kvoorumi puudumise tõttu ei saanud hääletust läbi viia. Märtsis ei lubanud Tripoli võimud valitsusel Tuneesiast Liibüasse lennata, kuu lõpuks õnnestus neil laevaga Tripoli kindlustatud mereväebaasi jõuda.

AFP-BNS, 17.12.2015, „Liibüa kahe parlamendi esindajad allkirjastasid ühtsusvalitsuse leppe“;

AFP-BNS, 24.02.2016, „Sada Liibüa seadusandjat toetab uut ühtsusvalitsust“;

Reuters, 31.03.2016, „Libyan unity government starts work from 'secured' Tripoli naval base“. - <http://goo.gl/2YCHKE>

LÕUNA-KOREA. Opositsioonisaadikud korraldasid riigi esimese terrorismivastase seaduse vastuvõtmise takistamiseks nädal aega kestnud obstruktsiooni.

Liberaalide sõnul ohustab seadus isikuvabadust ja privaatsust ning nad pidasid alates 23. veebruarist kordamööda üle 193 tunni kõnesid, neist viimane kestis järjest 12 tundi ja 31 minutit ning püstitas parlamendi kõnerekordi. Pärast obstruktsiooni lõpetamist võttis parlament seaduse 160 poolthäälega vastu. Vastuhääli ei antud. Seadus annab luureteenistusele õiguse telefonivestlusi pealt kuulata ja kahtluseliste kohta isiklikke andmeid koguda. Seaduse vajalikkust on põhjendatud Põhja-Koreast lähtuva julgeolekuohuga.

AP-BNS, 02.03.2016, „Lõuna-Korea parlament lõpetas nädal aega kestnud kõned“

The Asahi Shimbun, 03.03.2016, „S. Korea lawmakers OK anti-terror bill after filibuster ends“. - <http://goo.gl/hWmLC3>

LÄTI. Detsembris võttis Seim vastu varjupaigaseaduse muudatused, mille kohaselt peab valitsus pagulaste vastuvõtmiseks saama Seimi nõusoleku. Varjupaigaseadusega võetakse üle ka ELi varjupaigamenetluste direktiiv. Seim toetas ettepanekut, mille kohaselt on varjupaigaotsijal õigus hädapärasele arstiabile ja -hooldusele riigi kulul. Alaealistele võimaldatakse vajadusel täielikku meditsiiniabi ning ka riigikeelset haridust. Aastatel 1998–2014 palus Lätilt rahvusvahelist kaitset 1440 inimest, 65 inimest on saanud pagulase staatuse.

BNS, 17.12.2015, „Läti valitsus vajab pagulaste vastuvõtmiseks Seimi nõusolekut“;

Latvijas Republikas Saeima, 17.12.2015, „Latvia's decision to take in asylum seekers will require the Saeima approval“. - <http://goo.gl/1fTCxZ>

Seim keelustas energiajookide müügi alla 18aastastele. Poodides tuleb energiajookid asetada teistest jookidest eraldi ning müüjad peavad noortelt küsima isikut tõendavat dokumenti. Piirangud kehtestati ka energiajookide reklaamimisele. Keelu poolt oli 88 seimi-liiget, vastu anti kaks häält.

Latvijas Republikas Saeima, 21.01.2016, „Saeima bans the sale of energy drinks to individuals under the age of 18“. - <http://goo.gl/JdWxuE>

Jaanuaris võttis Seim vastu avalduse, milles rõhutatakse vajadust kaitsta Läti alaealisi kodanikke välismaal. Selle ajendiks on juhtumid, mil teiste riikide ametnikud on lätlaste lapsed perest eemaldanud ning adopteerida andnud. Avalduses kutsutakse teisi riike üles austama Läti kohustust oma kodanike õigusi kaitsta ning anda abivajajate kohta infot Läti vastavatele ametkondadele.

Latvijas Republikas Saeima, 28.01.2016, „Saeima adopts declaration on protection of under-aged Latvian nationals abroad“. - <http://goo.gl/IdedYj>

Veebruaris võttis Seim vastu riikliku julgeoleku seaduse, riiklike relvajõudude seaduse ja ministrite kabineti protseduuri-reeglite seaduse muutmise seaduse. President Raimonds Vējonis ettepanekul tehtud seadusemuudatused peaksid parandama Läti kõrgete riigiametnike ja ametite reageerimist julgeolekuohtudele. Vastavalt seadusemuudatustele võivad relvajõud tõsise ohu korral ülemjuhataja käsku ootamata kohe enesekaitsemeetmeid rakendada. Seaduses määratletakse sõjaolukord ning sätestatakse, et vägede ülemjuhataja võib relvajõudude juhtimise täielikult üle võtta, kui valitsuse ministrid ei suuda oma funktsioone täita ja riigi kaitseks on vaja kiiresti otsuseid vastu võtta. Eriolukorra kehtimisel võib valitsuskabineti täievoliline istung toimuda ka juhul, kui sellel saab osaleda peaminister ja veel vähemalt kolm ministrit.

BNS, 26.11.2015, „Läti Seim toetas esimesel lugemisel presidendi julgeolekualgatust“;

BNS/LETA, 25.02.2016, „Läti Seim kiitis heaks presidendi muudatusettepanekud julgeoleku alal“.

MOLDOVA. Pärast valitsuse tagandamist eelmise aasta oktoobris pidi parlament laialisaatmise vältimiseks uue valitsuse heaks kiitma 29. jaanuariks. Jaanuari algul ei saadud vajalikku kvoorumit, istungile registreerus 101-st parlamendiliikmest 47. Ligi kolm nädalat hiljem kiitis parlament 57 poolthäälega heaks Euroopa-meelse valitsuse eesotsas Pavel Filipiga. Hääletati peaministrit esitlemata ja teda küsitlemata, sest Venemaaga tihedamaid sidemeid sooviv opositsioon avaldas istungi alguses valjuhääletet protesti ning blokeeris osa parlamendihoonest. Parlamendihoone juurde kogunenud tuhanded meelevaldajad nõudsid ennetähtaegseid valimisi, murdsid märulipolitsei kaitserivist läbi ning tungisid parlamendihoonesse. Viimastel kuudel on massimeeleavaldusi toimunud korduvalt. Novembris pakkusid sotsialistid presidendiametisse „tumma parti”, sest „ta on samamoodi vait ega tee midagi”. Kardetakse, et ametisse astunud valitsus on järjekordne kompromisslahendus, mis ei suuda välja juurida korrupsiooni ega läbi viia reforme, usaldust võimude vastu Moldovas pole.

Interfax-BNS, 12.11.2015, „Moldova opositsioon leidis presidendile asendaja”;

Interfax-BNS, 04.01.2016, „Moldova parlamendis puudub valitsuse kinnitamiseks kvoorum”;

ERR Uudised, 21.01.2016, „Moldova uue valitsuse nimetamisel tungisid protestijad parlamendihoonesse”. - <http://goo.gl/aiAgT6>

Interfax-BNS, 29.02.2016, „ENPA nentis elanikkonna usaldamatust Moldova võimu vastu”.

MONTENEGRO. Pärast NATO detsembrikuist otsust kutsuda Montenegro liitumiskõnelustele on Venemaameelsed parteid kutsunud valitsust kukutama. Detsembris protestisid opositsiooniparteide korraldatud meelevaldusel mitu tuhat osalejat NATOsse astumise vastu, nõudes selle rahvahääletusele panekut. Jaanuaris korraldatud usaldushääletusel sai peaminister Milo Đukanovići valitsus parlamendiliikmete toetuse: umbusaldamise poolt oli 20 ja selle vastu 42 liiget, valitsust toetas ka opositsiooniline Positiivne Montenegro.

Valitsusvastased opositsiooni seadusandjad avaldasid jälle koos mitmesaja poolehoidjaga parlamendihoone ees valitsuse vastu meelt.

AFP-BNS, 12.12.2015, „Montenegros avaldasid tuhanded inimesed meelt NATO-sse astumise vastu”;

Balkan Insight, 24.01.2016, „Montenegro opposition to rally amid no-confidence vote”. - <http://goo.gl/g39R6E>

AP-BNS, 28.01.2016, „Montenegro valitsus võitis parlamendis usaldushääletuse”.

NEPAL. Parlament kiitis jaanuaris heaks riigi uue, eelmise aasta sügisel vastu võetud põhiseaduse esimese muutmise, soovides lahendada kuid kestnud vaidlusi etnilistesse vähemustesse kuuluvate protestijatega, kes nõuavad suuremat poliitilist esindatust. Vähemusrahvuste „proportsionaalset valitsemise kaasamist” soodustavate muudatuste poolt anti 461 ja nende vastu 7 häält, kuid madhesi vähemuse esindajad nimetasid põhiseaduse parandusi ebapiisavateks ning lahkusid protestiks istungilt. Näiteks pole nad rahul oma piirkonna jagamisega mitme provintsi vahel.

AFP-BNS, 23.01.2016, „Nepali parlament kiitis heaks põhiseaduse muutmise”;

EJ Insight – On the pulse, 25.01.2016, „Nepal crisis goes on as minorities reject change to constitution”. - <http://goo.gl/8e2pa1>

POOLA. Novembris kiitis parlament heaks võimupartei Seadus ja Õiglus (PiS) algatuse kuulutada mittesiduvaks viie Konstitutsioonikohtu kohtuniku ametisse nimetamine eelmise parlamendi koosseisu poolt. Eelmises koosseisus oli enamus ELi tippjuhtkonnaga lähedastes suhetes oleva, praeguse opositsioonipartei Kodanike Platvorm ja Poola Talurahvapartei võimuliidul. Parlament määras kiirkorras ametisse PiSile sobivad kandidaadid. Opositsiooni väitel on muudatused põhiseadusevastased ja Kodanike Platvorm palus Konstitutsioonikohtul hinnata nende seaduslikkust. Konstitutsioonikohus tunnistas osa seadusest põhiseadusevastaseks, kuid valitsus on otsust ignoreerinud.

AP-BNS, 26.11.2015, „Poola parlament tühistas viie kohtuniku ametisemääramise”;

Polish Press Agency, 26.11.2015, „Sejm annuls election of five Constitutional Tribunal judges“. – <http://goo.gl/FkSQ53>

Social Europe, 15.02.2016, Szczerbiak, Aleks. „How will the EU's 'rule of law' investigation affect Polish politics?“. – <https://goo.gl/nla09T>

Detsembris kiitsid nii Seim (235 poolt- ja 181 vastuhäält) kui ka Senat (58 poolt- ja 28 vastuhäält) heaks PiSi kavandatud Konstitutsioonikohtu reformi. PiSi juht Jarosław Kaczyński on öelnud, et soovib vabaneda kohtu senisest „semude kambast“. Kiiresti menetletud ja kohe jõustunud seaduse kohaselt peab Konstitutsioonikohus kiitma otsused heaks senise lihthäälteenamuse asemel kahekolmandikulise enamusega. Varasema üheksaliikmelise kvoorumini asemel peab olulisemate otsuste langetamisel olema kohal 13 kohtunikku 15-st. Opositsioon süüdistab PiSi katses saada Konstitutsioonikohtu oma kontrolli alla, et vabaneda kontrollimehhanismist valitsuse üle. EL on teatanud, et uurib seaduse vastavust ELi demokraatiareeglitele. Lisaks tuntakse muret Poola valitsuse suureneva kontrolli pärast riigimeedia üle, valitsus sai parlamendilt õiguse määrata otse ametisse riiklike meediafirmade juhte. Seoses hiljutiste seadusemuudatustega on Poolas toimunud ka valitsusvastaseid meelevaaldusi.

STT-AFP-BNS, 24.12.2015, „Poola Senat kiitis heaks Konstitutsioonikohtu reformimise“;

AFP-BNS, 29.12.2015, „Poola opositsioon kaebas valitsuse kohtureformiga seoses kohtusse“;

Library of Congress: Global Legal Monitor, 05.01.2016, „Poland: new legislation may hobble Constitutional Court“. – <http://goo.gl/2g3r4h>

Reuters, 10.03.2016, „Polish constitutional crisis deepens as judges reject court reform“. – <http://goo.gl/zKC9p9>

PORTUGAL. Jaanuaris vetostas president Aníbal Cavaco Silva hiljuti parlamendis heaks kiidetud seadused, mis andsid samasoolistele paaridele täieliku lapsendamisõiguse ja tühistasid abordipiirangud. President leidis, et samasoolistele hetero-tega võrdsete lapsendamisõiguste andmine vajanuks laiapõhjalisemaid avalikke arutelusid; abordipiirangute tühistamise osas aga, et need vähendavad naiste õigust

informatsioonile abordiotsuse lange-
tamisel. Veebruaris tühistas parlament
presidendi veto mõlemale seadusele.

AP-BNS, 25.01.2016, „Portugali president vetostas abordi-
ja lapsendamiseseadused“;

Reuters, 10.02.2016, „Portugal parliament overturns veto
on adoption by gay couples“. – <http://goo.gl/xQJp1m>

Elmisel aastal võimule tulnud vasak-
poolsed on lubanud kokkuhoiupoliitikast
loobuda, majandusraskustest pääsemiseks
kavatsetakse nõudlust kasvatada ning olla
eeskujuks teistele hättasattunud riikidele.
Valitsus kinnitas 2016. aasta eelarve
eelnõu Euroopa Komisjoni heakskiitu
ära ootamata, kuid nõustus hiljem siiski
eelarvepuudujääki vähendama ning
majanduskasvu prognoosi langetama.
Eelarve vastuvõtt parlamendis tähistab
euroala riikide senini suurimat kokku-
hoiupoliitikast taganemist: eelarvega
tõsteti uuesti riigiametnike palku,
vähendati makse ja suunati lisaraha
sotsiaalsfääri. Lisaraha saamiseks tõsteti
kütusemaksu. Konservatiivne opositsioon
on eelarvet nimetanud ebarealistlikuks ja
populistlikuks.

AFP-BNS, 05.02.2016, „Euroopa Komisjon kiitis Portugali
eelarvekava heaks“;

Expatica, 02.03.2016, „Voter anger creating political limbo
in austerity-hit Europe“. – <http://goo.gl/jlOjkb>;

Reuters, 22.03.2016, „Portugal rolls back austerity, how
far can it go?“. – <http://goo.gl/lzo2xB>

PRANTSUSMAA. Novembris, pärast
130 inimelu nõudnud terrorirünnakuid
kuulutas president François Hollande välja
eriolukorra, mida parlament novembris
ja veebruaris kolme kuu võrra pikendas.
Eriolukord laiendas politisei volitusi kinni-
pidamise ja läbiotsimise sooritamiseks
ning lubas võimudel keelata inimeste
ja sõidukite liikumist teatud aegadel ja
kohtades.

AP-BNS, 20.11.2015, „Prantsuse Senat kiitis heaks eriolu-
korra pikendamise kolme kuu võrra“;

AFP-BNS, 09.02.2016, „Prantsuse Senat toetas eriolukorra
pikendamist kolme kuu võrra“;

RFI, 24.02.2016, „Etat d'urgence en France: questions
autour d'une nouvelle prolongation“. – <http://goo.gl/cMBXu3>

Veebruaris andis Rahvusassamblee esialgse heakskiidu novembri terrori-rünnakutest ajendatud põhiseaduse muutmise eelnõule, mis sätestas erakorralise seisukorra kehtestamise menetluse, laiendas võimude julgeolekuvolitusi ja võimaldas terrorismis süüdimõistetutelt kodakondsuse ära võtta. Algselt oli rahva hulgas populaarne, kuid poliitilistes fraktsioonides lõhesid tekitav meede mõeldud vaid topealkodakondsetele, kuid inimõigustlaste vastuväidete tõttu, kes nimetasid sellist eristamist vähemusrahvuste diskrimineerimiseks, laiendati seda kõigile. Kodakondsusest ilmajätmise sätte poolt hääletas 162 ja vastu 148 saadikut, vastaseid leidis nii vasak- kui ka parempoolsete leiris. Kuid Senat kitsendas kodakondsuse võtmise võimaluse uuesti vaid topealkodakondsetele. Kuna põhiseaduse muutmiseks on vaja eelnõu identses sõnastuses heakskiitu mõlemas kajas ning seejärel kolme viiendiku häälteenamusega vastuvõttu mõlema koja ühisistungil, loobus president François Hollande osast sätetest, sh kodakondsusest ilmajätmise plaanist.

AFP-STT-BNS, 10.02.2016, „Prantsusmaa kavandab terroristidelt kodakondsuse võtmist“;

Deutsche Welle, 10.02.2016, „French parliament passes controversial constitutional reforms“. – <http://goo.gl/7QyeB>;

Reuters, 30.03.2016, „France drops plan to strip citizenship from convicted terrorists“. – <http://goo.gl/FfcSxl>

ROOTSI. Detsembris võttis Riksdag opositsiooni toel vastu valitsuskoalitsiooni seaduseelnõu, millega seati sisse dokumentide piirikontroll. Selle poolt anti 175 häält, vastu 39 ning hääletamata jättis 117. Pögenikevoolu peتامiseks mõeldud seadus kohustab alates jaanuarist bussifirmasid ning praami- ja rongioperaatoreid kuni kolme aasta jooksul kõigi riiki sisenevate inimeste dokumente kontrollima. Rootsi oli novembri lõpu seisuga saabunud üle 150 000 varjupaigataotleja.

The Local, 17.12.2015, „Swedish parliament says yes to ID border checks“. – <http://goo.gl/8o2qZN>

AP-BNS, 18.12.2015, „Rootsi hakkab piiril dokumente kontrollima“.

Samal päeval, mil Prantsuse Rahvusassamblee kiitis heaks süüdimõistetud terroristidelt kodakondsuse võtmise, tegid Rootsi Demokraadid samasuguse ettepaneku. Riksdag lükkas selle tagasi: sammu toetasid ainult migratsioonivastase partei 45 seadusandjat, vastuhääli anti 236. Vasakpartei 16 rahvaesindajat jättis hääletamata. Samas karmistas Riksdag terroritõrjeseadust. Pidades silmas Süüriasse džihadistide ridadesse sõdima minejaid, sätestati kaheaastane vangistus terroriorganisatsiooniga ühinemiseks välismaale minejatele ja nende rühmituste rahastajaile ning kuueaastane vangistus terroriaktide korraldamise väljaõppe läbinuile. Teadaolevalt on 2013. aastast lahkunud Rootsist 292 isikut, et ühineda sunniitliku äärmusrühmitusega Islamiriik. Neist 133 on naasnud.

AFP-BNS, 11.02.2016, „Rootsi parlament: terrorismis süüdimõistetutelt kodakondsust ei võeta“;

The Local, 11.02.2016, „Swedish terror convicts won't have nationality stripped“. – <http://goo.gl/uAK6wG>

RUMEENIA. Rahvusvahelised pangad Erste Bank, Societe Generale, Raiffeisen ja UniCredit ähvardasid presidendile saadetud kirjas riigi kohtusse anda, sest parlament võttis eelmise aasta lõpul vastu seaduse, mis lubaks maksuvõimetutel kinnisvaralaenuvõtjatel tagatiseks olnud kinnisvara pangale anda ning nende laen oleks sellega kustutatud. Pankade väitel kannataksid nad miljardite eurode väärtuses kahju. Šveitsi frangi tugevnemise tõttu on paljud inimesed nii Rumeenias kui ka näiteks Serbias tagasimaksetega hädas. President Klaus Iohannis ei kuulutanud seadust välja. Senat kiitis seaduseelnõu väheste muudatustega uuesti heaks, seaduse võttis 207 poolthäälega vastu ka alamkoda. Võimalik on veel asja läbivaatamine Konstitutsioonikohtus.

bne IntelliNews, 17.12.2015 „International banks threaten to sue Romania over mortgage law“. – <http://goo.gl/s6ZgCT>

bne IntelliNews, 01.03.2016, „Romania's Senate endorses key mortgage bill“. – <http://goo.gl/7Zn0D7>

Business Review, 13.04.2016, „Passing to pay draft bill gets green light in Parliament, despite heavy criticism from banking industry”. – <http://goo.gl/f3nHcX>

SAKSAMAA. Bundestag võttis riiki saabunud varjupaigataotlejate taotluste menetlemise kiirendamiseks ja tulijate arvu vähendamiseks vastu meetmed, mis näevad mh ette vastuvõtukeskuste loomise, et kiiresti välja selgitada isikud, kes varjupaika ei saa. Seadusemuudatused said 429 poolt- ja 147 vastuhäält.

Opositsiooniparteid on muudatusi teravalt kritiseerinud. Muudatused piiravad teatud juhtudel perede taasühendamist ning lubavad välja saata kehalise vigastuse tekitamises, seksuaalkuriteos või vägivaldla abil toime pandud varguses süüdi mõistetud kurjategijad, sh tingimisi karistatud isikud. Seadusemuudatused kiitis heaks ka Bundesrat. Saksamaa registreeris 2015. aastal ligi 1,1 miljonit varjupaigataotlejat, neist on ametivõimud silmist kaotanud 130 000.

Deutsche Welle, 25.02.2016, „German parliament approves stricter asylum regulations”. – <http://goo.gl/lTcFjo>;

AFP-BNS, 26.02.2016, „Saksa võimud on kaotanud silmist 130 000 varjupaigataotlejat”.

SERBIA. Serbia võttis Terezini deklaratsioonist lähtudes vastu seaduse, millega tagastatakse juudiorganisatsioonidele juutidelt teise maailmasõja ajal võõrandatud omanikuta varad. Lisaks mitterahalise omandi tagastamisele (nt üle 3000 maja) makstakse 2017. aastast järgneva veerandsajandi jooksul Serbia juudikogukonnale igal aastal 950 000 eurot. USA ja Iisrael tervitasid seaduse vastuvõtmist.

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Serbia, 18.02.2016, „U.S. welcomes Serbia's passage of holocaust restitution law”. – <http://goo.gl/pAQFBz>

Balkan Insight, 22.02.2016, „Serbian Jews to reclaim seized WWII property”. – <http://goo.gl/PNUcVx>

SLOVAKKIA. Novembris võttis parlament vastu haiglatöötajate, v.a arstide palku tõstvad seadusemuudatused. Tervishoiutöötajad polnud nendega rahul, vaid nõudsid tervishoiusteemi

korralikku rahastamist, muudatuste laiendamist (nt spaade tervishoiutöötajatele), palga määramisel staaži arvestamist jne. President Andrej Kiska saatis seaduseelnõu parlamendile tagasi, sest palgatõusu mõju eelarvele polnud näidatud, kuid parlament võttis seaduse uuesti vastu. Protestiks nende nõudmiste eiramisele andsid paljud õed lahkumisavalduse ning jaanuaris lahkus korraga töölt ligi 600 õde, põhjustades kriitilise olukorra mitmes haiglas.

The Slovak Spectator, 16.12.2015, „Medical workers' salaries will increase next year”. – <http://goo.gl/535Cvc>

The Slovak Spectator, 01.02.2016, „Nurses left hospitals, causing emergency situation”. – <http://goo.gl/EVZdur>

Detsembris muutis parlament kiirkorras mitut seadust, sh põhiseadust, et anda seoses Pariisi rünnakutega võimudele suuremad volitused terrorikahtlusaluste kinnipidamiseks. Vastuvõtmisele eelnes pikk debatt. Näiteks pikendati kahtlusaluste kinnipidamisega 48 tunnist 96-ni. Terroristlike organisatsioonide asutamine ja nende toetamine määratleti eriti raske kuriteona, mille eest karistatakse vähemalt 10 aasta pikkuse vangistusega. Julgeolekuteenistuse SIS agendid saavad õiguse kasutada muudetud identiteeti, sulgeda veebilehti jne. Opositsioon heitis mh ette, et SISI ja politsei volituste suurenemisega pole tugevdatud kontrolli nende üle. President Andrej Kiska pani veto politsei ja SISI volitusi suurendavatele kriminaalseadustiku muudatustele, kuid parlament võttis seaduse uuesti muutmata kujul vastu.

The Slovak Spectator, 10.12.2015, „Anti-terrorism laws sail through parliament”. – <http://goo.gl/VXjmFA>

The Slovak Spectator, 10.12.2015, „Parliament boosts security measures”. – <http://goo.gl/DXRxlP>

The Slovak Spectator, 22.12.2015, „MPs re-adopt anti-terrorist measures”. – <http://goo.gl/vS47MT>

Märtsis toimunud valimised võitis ametisolev peaminister, vasakpoolne immigratsioonivastane Robert Fico, kuid kaotas parlamendis enamuse: Smer-Sotsiaaldemokraadid sai 150-liikmelises parlamendis 49 kohta (eelmises koosseisus 83). Mitmed väiksemad parteid suutsid

varasemast rohkem hääli koguda, parlamenti pääses kaheksa parteid, neist mitu immigratsioonivastast. Valimisaktiivsus oli 59,8 protsenti. Valitsuse moodustasid Smer-Sotsiaaldemokraadid, rahvuslaste Slovakkia Rahvapartei, paremtsentrilisk Siet ja ungarlasi esindav Most-Híd. Eelmise aasta lõpul toetas Most-Híd üllatuslikult Smeri põhiseaduse muutmisel. Valitsus on lubanud mõningaid makse vähendada, jõuda 2020. aastaks tasakaalus eelarveni ning tegeleda ka tervishoiusüsteemi probleemidega.

Reuters, 22.03.2016, „Slovak parties sign pact to give PM Fico third term”. – <http://goo.gl/MxlaLW>

ERR Uudised, 24.03.2016, „Slovakkias moodustati uus valitsus, peaministrina jätkab Fico”. – <http://goo.gl/FNAC4V>

Inter-Parliamentary Union, „Slovakia”. – <http://goo.gl/hkcmRb>

SLOVEENIA. Tudengiraadio Radio Študent algatas allkirjade kogumise, et panna referendumile oktoobris vastu võetud seadus sõjaväe volituste suurendamiseks. Parlament omalt poolt võttis kasutusele vastuabinõud ja keelas referendumilepaneku, viidates 2013. aastal tehtud põhiseadusemuudatusele, mille kohaselt ei saa rahvahääletusel otsustada riiklikku julgeolekut või looduskatastroofidega toimetulekut puudutavaid küsimusi. Tegemist on esimese korraga, mil sätet rakendatakse. Otsus võeti vastu 71 poolthäälega, vastu oli 6 liiget. Asi anti Konstitutsioonikohtusse, mis toetas parlamendi otsust. Seadus ei rakendunud siiski kohe, veebruaris kinnitas parlament sõjaväele suurendatud volituste andmist ja saatis sõjaväe kolmeks kuuks Horvaatia piirile seoses sellega, et Austria piiras turvapaigataotlejate sissepääsu.

The Slovenia Times, 04.11.2015, „MPs say no to referendum initiative against police powers for army”. – <http://goo.gl/wa9kqg>

The Slovenia Times, 09.12.2015, „Constitutional Court against referendum on expanding army powers”. – <http://goo.gl/uj2uOf>

Novinite, 23.02.2016, „Slovenia authorises the army to tackle border refugee flow”. – <http://goo.gl/r3tozG>

SOOME. Eduskunta võttis 145 poolt- ja 31 vastuhäälega vastu valitsuse algatatud eelnõu, millega kaotati 2016. aastast jae- müügiga tegelevate kaupluste ja juuksuri- äride lahtiolekupiirangud. See võimaldab kaupmeestel endil otsustada, millal on kõige otstarbekam poode lahti hoida, parandab konkurentsivõimet ja kaotab vajaduse taotleda erandi tegemiseks luba.

Eduskunta, 15.12.2015, „Eduskunta hyväksyi kauppojen aukioloaikojen vapauttamisen äänin 145-31”. – <https://goo.gl/EwFFCa>

Valtioneuvosto, 30.12.2015, „Kauppojen aukioloajat vapautuvat heti vuodenvaihteessa”. – <http://goo.gl/12qxsD>

SUURBRITANNIA. Detsembris kiitis alamkoda pärast 10 tundi kestnud arutelu heaks peaministri David Cameroni ettepaneku liituda USA juhitud koalitsiooni rünnakutega terroriorganisatsiooni ISIS vastu Süürias, selle poolt hääletas 397 ja vastu oli 223 alamkoja liiget. Ettepaneku poolt oli ka 66 opositsioonilise Leiboristliku Partei liiget. Esimene õhurünnak korraldati vaid tund pärast alamkoja hääletust. Briti sõjalennukid on 2014. aastast pommitanud ISISe positsioone Iraagis.

ERR Uudised, 03.12.2015, „Parlament kiitis heaks: Briti sõjalennukid tegid Süürias esimese õhurünnaku”. – <http://goo.gl/1KvW5v>

The Telegraph, 03.12.2015, „Syria airstrikes vote: Britain to begin bombing within hours after MPs overwhelmingly back action”. – <http://goo.gl/2Bo4E2>

Alamkoda andis löögi valitsuse kavale lõdvendada kaupluste pühapäevaste lahtiolekuaegade piiranguid Inglismaal ja Walesis. Selle vastu oli 317 (nende hulgas ka konservatiive) ja poolt 286 alamkoja liiget. Ettepaneku vastu hääletajad põhjendasid oma otsust sellega, et nii kaotatakse pühapäeva eriline staatus ning survestatakse töötajaid.

BBC News, 09.03.2016, „Sunday trading defeat for government as MPs reject changes”. – <http://goo.gl/C673eM>

TAANI. Jaanuaris kiitis parlament heaks reformid, millega mh kehtestati pagulaste perekondade taasühinemisele kolmeaastane

alampiir, karmistati alalise elamisloa tingimusi ning lubati võimudel astüülitaotlejate vara nende majutuskulude katmiseks konfiskeerida. Valitsuse hinnangul on seadus vajalik migrantidetuva ohjeldamiseks. Enim on rahvusvahelist vastukaja tekitanud varjupaigataotlejatel 10 000 krooni (1340 eurot) ületavate summade ja üle 10 000 krooni maksvate isiklike esemete (erandiks abielusõrmused ja teised sentimentaalse väärtusega esemed) konfiskeerimise plaan. Sarnased seadused on varem kehtestatud Rootsis ja Šveitsis.

The Local, 26.01.2016, „Here's what Denmark's new immigration bill means for you”. – <http://goo.gl/s7v6Xt>

The Local, 28.01.2016, „Sweden has similar law to shamed Danish bill”. – <http://goo.gl/c2Mv3d>

TADŽIKISTAN. Parlamendi mõlemad koad kiitsid eelmise aasta lõpul heaks seaduse, mis annab president Emomali Rahmonile „rahu ja rahvusliku ühtsuse rajaja – rahva juhi” staatuse. Seadus määrab „rahva juhi” õigused ja privileegid, sh immuuniteedi ka pärast ametist lahkumist. Emomali Rahmon on võimul 1992. aastast. Jaanuaris muutis parlament põhiseadust, sätestades muu hulgas, et „rahva juht” võib kandideerida presidendiks piiramatul arvul kordi (muidu kehtib presidendile kahe järjestikuse ametiaja piirang). Konstitutsioonikohus kiitis muudatused juba heaks, veel on vaja nende kinnitamist referendumil.

ASIA-Plus, 09.12.2015, „Tajikistan passes law designating Rahmon the “leader of the nation””. – <http://goo.gl/0KQe7y>

AFP-BNS, 22.01.2016, „Tadžiki parlament toetas piirangute kaotamist Rahmoni valitsemisajale”;

Radio Free Europe/Radio Liberty, 10.02.2016, „Date set for Tajik referendum on constitutional changes”. – <http://goo.gl/TVVAot>

TÜRGI. Novembri algul toimunud ennetähtaegsetel parlamendivalimistel taastas valitsev Õigluse ja Arengu Partei (AKP) vaid viis kuud varem toimunud eelmistel valimistel kaotatud parlamendiamuse. AKP sai 550-kohalises parlamendis 317 kohta (juunis 258 kohta).

Peamine opositsioonipartei Vabariiklik Rahvapartei sai 134 kohta (juunis 132), lisaks pääsesid parlamenti veel kaks parteid. Ennetähtaegsed valimised tuli välja kuulutada koalitsioonikõneluste luhtumise tõttu. Valimiseelne periood oli rahutu, seda iseloomustasid meediapiirangud ja julgeolekuprobleemid. Valimisaktiivsus oli 85,2 protsenti. Pärast valimisvõitu kutsus president Recep Tayyip Erdoğan üles koostama uut põhiseadust.

ERR Uudised, 01.11.2015, „Türgi võimupartei AKP taastas enamuse parlamendis”. – <http://goo.gl/w6YVrJ>

Inter-Parliamentary Union, „Turkey”. – <http://goo.gl/bCuc3g>

UKRAINA. Veebruaris võttis Ülemraada vastu avalduse, milles kutsus teiste riikide parlamente üles Venemaa jätkuvat Ukraina-vastast agressiooni hukka mõistma ning lisama survet Venemaale selle lõpetamiseks. Avaldust toetas 236 Ülemraada liiget.

Ukraine Today, 18.02.2016, „Ukraine calls on global community to condemn Russian aggression in eastern Ukraine”. – <http://goo.gl/3ayBZd>

Verkhovna Rada of Ukraine, 18.02.2016, „Verkhovna Rada of Ukraine adopts Resolution...”. – <http://goo.gl/1b8ZSO>

UNGARI. Novembris võttis parlament vastu otsuse mitte toetada ELi rändekvoote ning volitas valitsust vaidlustama põgenike ümberjaotamise kohustusliku kvoodisüsteemi Euroopa Liidu Kohtus. Selle poolt olid Fideszi ja Jobbiki saadikud. Kavas on ka korraldada referendum küsimuses, kas rahvas tahab, et parlamendil on immigratsiooni vallas sõnaõigus. Kohustuslike põgenikekvootide vastu on lisaks Ungarile ka Tšehhi, Slovakkia ja Rumeenia.

AFP-BNS, 17.11.2015, „Ungari parlament vaidlustas EL-i põgenikekvoodid”;

Daily News Hungary, 17.11.2015, „Lawmakers pass law obliging government to appeal against EU migrant quotas”. – <http://goo.gl/O9yO4Q>

VENEMAA. Riigiduuma ja Föderatsiooni-nõukogu ratifitseerisid välislepingu, mille kohaselt maksab Nepal Venemaale tagasi

NSV Liidu ajal 1978. a ja 1982. a võetud laenuid. Tagasi makstakse 1,2 miljonit dollarit, kursiks arvestati 60 omaaegset kopikat ühe dollari vastu.

Regnum, 17.02.2016, „Госдума ратифицировала соглашение о погашении долга Непала перед СССР”. – <http://goo.gl/TD2tu7>

TACC, 02.03.2016, „Путин одобрил выплату Непалом в бюджет РФ \$1,2 млн в связи с реструктуризацией долга”. – <http://goo.gl/iG1Okx>

VENEZUELA. Detsembris toimunud parlamendivalimistel võitis opositsioon Rahvusassamblees enamuse. Opositsiooni liit Demokraatliku Ühtsuse Ümarlaud sai 167-kohalises Rahvusassamblees 109 kohta, valitsevad sotsialistid said 55 kohta. Kolm määratavat kohta on reserveeritud põlisrahvaste esindajaile. Valmisaktiivsus oli 74,3 protsenti.

Jaanuaris võttis Rahvusassamblee ametivande kolmelt valitsusvastaselt seadusandjalt, kellel kõrgeim kohus hääleostmise kahtluse tõttu oli keelanud parlamendis tööle asuda. Seetõttu lahkusid sotsialistide seadusandjad istungisaalist, väites, et opositsioon rikkus põhiseadust ning et kõik nende seadusandlikud aktid on kehtetud. Nädal hiljem peatas parlament kolme parlamendiliikme volitused kohtuvaidluse ajaks. Spiiker Henry Ramos Allup lasi istungisaalist eemaldada Hugo Chávezi portreed.

ERR Uudised, 07.01.2016, „Venezuela parlament vannutas ametisse kolm valitsusvastast saadikut”. – <http://goo.gl/ZQHB86>

AFP-BNS, 14.01.2016, „Venezuela opositsioon loobus kohtuvaidluse ajaks kolmest saadikukohast”;

Inter-Parliamentary Union, „Venezuela”. – <http://goo.gl/0Rdijl>

Opositsiooni valimisvõiduga tekkis vastasseis ühelt poolt senise opositsiooni ning teisalt sotsialistliku valitsuse ja kohtuvõimu vahel. Sotsialistist president Nicolás Maduro kuulutas riigis välja majandusliku eriolukorra, mis andis talle kolmeks kuuks erivolitused reformide läbiviimiseks. Parlament seda ei kinnitanud, kuid kõrgeim kohus otsustas, et presidendi otsus on kehtiv.

Kõrgeim kohus kuulutas põhiseaduse vastaseks ka parlamendi otsuse uuesti üle vaadata 13 kohtuniku määramine ning piiras Rahvusassamblee järelevalverolli vaid täidesaatva võimuga, mis tähendab, et parlament ei või kohtunikke ametist tagandada.

Üks Demokraatliku Ühtsuse Ümarlaua lubadusi oli amnesteerida vangistatud kaasvõitlejaid, märtsis võeti amnestia-seadus ka vastu, kuid president saatis selle kohtule hindamiseks ning kohus kuulutas selle põhiseaduse vastaseks. Opositsioon on lubanud presidendi seaduslikke teid kasutades tagandada.

AFP-BNS, 08.01.2016, „Venezuela armee kinnitas Madurole vankumatut truudust”;

Stratfor, 28.01.2016, „Venezuela's government prepares for a political showdown”. – <https://goo.gl/yfBXWq>

AFP-BNS, 01.03.2016, „Venezuela kohus kitsendas parlamendi järelevalveõigusi täitevõimule”;

BBC News, 12.04.2016, “Venezuela's Supreme Court overturns amnesty bill”. – <http://goo.gl/WCKQpH>

VIETNAM. Rahvusassamblee võttis vastu uuendatud karistusseadustiku, mis võimaldab korruptsioonis süüdimõistetud isikel surmanuhtlusest pääseda, kui nad vähemalt 75 protsenti ebaseaduslikult omastatud rahast tagasi maksavad. Surmanuhtlus asendatakse sel juhul eluaegse vanglakaristusega. Kaotatakse ka surmanuhtlus seitsme kuriteo eest nagu vaenlasele alistumine, vastuhakk käsule, riikliku julgeoleku seisukohast tähtsate projektide hävitamine, rööv, uimastite omamine ja omastamine ning võltstoidu-ainete tootmine ja nendega kauplemine.

AP-BNS, 27.11.2015, „Vietnami korruptant pääseb raha tagastades surmanuhtlusest”.